

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI MASAL VE DESTANLARIMIZ DERSİ 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (ÖRNEK SENARYO - CEVAP ANAHTARLI ÇALIŞMA FORMU)			
Öğrencinin Adı Soyadı:		Aldığı Puan:	/ 100
Şubesi - Okul No:	 / No:	Sınav Süresi:	40 Dakika (1 Ders Saati)

Öğretmen ve Öğrenci Bilgilendirmesi: Sorular "1. Tema: Masallar" içeriğinde yer alan masalların yapı unsurları (yer, zaman, kişi, olay örgüsü), masal bölümleri, çatışma/tezatlık, tekerlemeler ve masalların ilettiği ahlaki değerlere dayalı olarak hazırlanmıştır.

KAZANIM 1.1 1. Soru: Masalların Genel Nitelikleri (Anonimlik, Yer ve Zaman)

15 Puan

Masalların büyük bir bölümü **anonimdir** ve olayların geçtiği yer ile zaman **belirsizdir**. Bu durumun nedenini açıklayarak masallarda kullanılan kalıplaşmış zaman ve mekân ifadelerine **birer örnek** veriniz.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- **Nedenleri:** Masalları ilk söyleyen veya anlatan kişi bilinmez; masallar kuşaktan kuşağa sözlü gelenekle aktarılacak halkın ortak mirası hâline gelmiştir (anonimdir). Masallar bütünüyle hayal gücüne dayandığı için gerçek bir tarih ve coğrafyaya bağlı kalınmaz.
- **Zaman Örneği:** "Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde", "Bir varmış, bir yokmuş", "Vakti zamanında".
- **Mekân Örneği:** "Kaf Dağı", "Maçın ülkesi", "Uzak diyarlar", "Memleketin birinde bir kuyu/saray".

Puanlama: Anonimlik ve belirsizlik gerekçesi 7.5 p; Zaman ve yer örnekleri 7.5 p.

KAZANIM 1.1 2. Soru: Masallarda Kalıplaşmış İfadeler (Tekerlemeler)

10 Puan

Masalların başında, gelişme bölümlerinde veya sonunda tekerlemelere yer verilir. Masallarda **tekerleme kullanılmasının temel işlevi ve anlatıma katkısı nedir?** Kısaca açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Tekerlemeler dinleyicinin/okuyucunun dikkatini toplar, anlatıma ahenk ve eğlenceli bir ritim katar. Ayrıca dinleyiciyi gerçek dünyadan masalın hayalî ve olağanüstü atmosferine hazırlar; masalın başladığını, sürdüğünü veya bittiğini bildiren geleneksel bir geçiş işlevi görür.

Puanlama: Dikkati toplama ve masal atmosferine geçiş 5 p; Ahenk ve geleneksel geçiş rolü 5 p.

KAZANIM 1.2 3. Soru: Masallarda Çatışma ve Tezatlık (İbiş ile Memiş Karşılaştırması)

15 Puan

"İbiş ile Memiş" masalında yer alan iki kardeşin sergilediği davranışları karşılaştırarak masallardaki **iyi-kötü tezatlığının** okuyucuya verilmek istenen mesaja katkısını açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- **İbiş:** Babasının emanetine sahip çıkan, çalışkan, dürüst, bulduğu emanet parayı karakola teslim eden ve ailesini düşünen erdemli (iyi) karakterdir.
- **Memiş:** Tembel, ailesini umursamayan, koyunları satıp parasını eğlenceyle tüketen ve sorumluluktan kaçan (kötü/hatalı) karakterdir.
- **Tezatlığın Katkısı:** Doğruluk ile dürüstlüğü er ya da geç mükâfatlandırıldığını; hile ve tembelliğin ise hüsrarla sonuçlandığını somutlaştırarak masalın iletmek istediği ahlaki öğüdü pekiştirir.

Puanlama: İbiş ve Memiş'in özelliklerini yazma 7.5 p; Tezatlığın mesaja katkısını açıklama 7.5 p.

KAZANIM 1.2 4. Soru: Masalın Bölümleri

15 Puan

Klasik bir Türk masalının planını oluşturan **5 temel bölümü (döşeme, serim, düğüm, çözüm, dilek)** sırasıyla yazarak "**döşeme**" ve "**dilek**" bölümlerinin özelliklerini kısaca belirtiniz.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- **Bölümlerin Sırası:** 1. Döşeme, 2. Serim, 3. Düğüm, 4. Çözüm, 5. Dilek.
- **Döşeme:** Masalın girişinde dinleyicinin ilgisini çekmek amacıyla söylenen giriş tekerlemesinin bulunduğu bölümdür ("Evvel zaman içinde...").
- **Dilek:** Masalın sonunda kahramanlar ve dinleyiciler için iyi temennilerin, duaların ve bitiş tekerlemelerinin yer aldığı bölümdür ("Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine...").

KAZANIM 1.3 5. Soru: Örtük İleti ve Karakter Erdemi (Keloğlan ile Kuyudaki Dev) 15 Puan

"Keloğlan ile Kuyudaki Dev" masalında devin "Güzel kız mı yoksa çirkin kurbağa mı daha güzel?" sorusuna Keloğlan'ın **"Gönül kimi severse güzel odur."** cevabını vermesi masalın **örtük ileti** açısından neyi ifade etmektedir?

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Gerçek güzellik dış görünüşte, biçimde veya maddiyatta değil; insanın kalbinde, sevgisinde ve niyetinde saklıdır. Sevgiyle bakan göz kusurları değil iyiliği görür. İnsana değer verildiğinde onda gerçek güzellik keşfedilir. Keloğlan bu cevabıyla önyargılardan uzak, gönül zenginliğine ve derin bir sevgi anlayışına sahip olduğunu göstermiştir.

Puanlama: Gerçek güzelliğin gönül bağıyla ilgili olduğunu açıklama 7.5 p; Dış görünüş önyargısını aşma vurgusu 7.5 p.

KAZANIM 1.3 6. Soru: Masallarda Olağanüstülük ve Açıksözlülük İmtihanı (Ekmek mi? Altın mı?) 15 Puan

"Ekmek mi? Altın mı?" masalında köylü Abbas'ın dokunduğu her şeyin altına dönüşmesi üzerine yaşadığı açlık ve susuzluk, masallarda işlenen **hırs, kanaat ve şükür** temaları açısından hangi dersi vermektedir?

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Aşırı zenginlik hırsı ve açıksözlülük insanın en temel yaşam ihtiyaçlarını ve mutluluğunu yok edebilir. Altın yenilip işilemeyen cansız bir madendir; bir kuru ekmek, bir yudum temiz su ve sağlık altından kat kat değerlidir. İnsanın elindeki kıymetini bilmesi, kanaatkâr olması ve rızıkına şükretmesi gerektiği dersi verilir.

Puanlama: Açıksözlülüğün zararları ve altının yaşamsal değer taşıması 7.5 p; Kanaat ve şükür bilinci 7.5 p.

KAZANIM 1.3 7. Soru: Kültürel Miras ve Değerler Aktarımı 15 Puan

Masallar yalnızca çocukları eğlendiren anlatılar mıdır? **Masalların toplumun milli, manevi ve ahlaki değerlerini (misafirperverlik, dürüstlük, afedicilik, yardımlaşma) gelecek nesillere aktarmadaki rolünü** açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Hayır; masallar sadece eğlence aracı değil, kültürel mirasın en etkili eğitim aracıdır. Masallarda kötüler cezalandırılır, iyiler mükâfatlandırılır; affedicilik (anne sevgisi), dürüstlük (emanete sahip çıkma), paylaşma (altınların fakirlere dağıtılması) gibi toplumsal erdemler gelecek kuşaklara öğüt ve model olarak kazandırılır.

Puanlama: Masalların eğitici ve değer aktarıcı işlevi 7.5 p; Somut ahlaki değerlerle örneklendirme 7.5 p.

MEB ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAZANIM & PUAN DAĞILIM TABLOSU

Soru No	Kazanım Açıklaması	Bilişsel Düzey	Puan Değeri
1. Soru	Masalların anonim olma, yer ve zamanın belirsizliği gibi biçimsel özelliklerini açıklar.	Bilgi / Tanımlama	15 Puan
2. Soru	Masallardaki kalıplaşmış ifadelerin (tekerleme) metin akışındaki işlevini yorumlar.	Kavrama	10 Puan
3. Soru	Metindeki kahramanların (İbiş ile Memiş) özelliklerinden hareketle çatışma ve tezatlığı analiz eder.	Analiz / Karşılaştırma	15 Puan
4. Soru	Klasik bir masalın yapı bölümlerini (döşeme, serim, düğüm, çözüm, dilek) listeler ve açıklar.	Sınıflandırma	15 Puan
5. Soru	Metinden hareketle ("Gönül kimi severse güzel odur") örtük iletiyi ve ana fikri çıkarır.	Yorumlama / Çıkarım	15 Puan
6. Soru	Masaldaki olağanüstü öğeler üzerinden hırs, kanaat ve şükür değerlerini değerlendirir.	Değerlendirme	15 Puan
7. Soru	Masalların milli ve ahlaki değerleri kuşaktan kuşağa aktarmadaki rolünü gerekçelendirir.	Sentez / Açıklama	15 Puan
TOPLAM PUAN:			100 Puan